

ERIC HOOFD SCHILDERSBEDRIJF

Voor al uw binnen- en buitenschilderwerk.

Maalderij 8 • 3755 CG Eemnes • Tel. 06-51886413 • www.ehschilders.nl • e.hoofd@live.nl

KOOT **NEFKENS**
Natuurlijk
Eemnes Huizen

de Kaasschuur
Sinds 1968

ambachtelijke kazen
www.dekaasschuur.nl

exclusieve wijnen
Laarderweg 45

heerlijke noten
3755 AL Eemnes

EEMoptiek

Gediplomeerd opticien
en contactlensspecialist
Lid A.N.V.C.

Laarderweg 44
3755 AP Eemnes

☎ 035 - 621 24 99
🌐 www.eemoptiek.nl
✉ info@eemoptiek.nl

openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 9.00-18.00 uur. zaterdag 09.00-17.00 uur

HISTORISCHE KRING EEMNES

De Groentespecialzaak van
Eemnes en omstreken!

Lekker Gezond, Laarderweg 24B
3755 AN Eemnes, TE: 035 5386257

Topkwaliteit Groente & Fruit
Verse Salades
Verse Maaltijden
Verse Soepen
Vers gesneden Groentemixen
Verse Sappen
Fruit Kisten
Superfood
Tarwegras-sap

van der Waaij
makelaars & rentmeesters

Wakkerendijk 178A - 3755 DH EEMNES - 035-5394470
info@waaijmakelaars.nl - www.waaijmakelaars.nl

Aanbod

Verkoop

Aankoop

Taxaties

Buitenstate

WWW.WELKOOP.NL

Speciaalzaak in:

- tuinartikelen
- diervoeders en benodigdheden
- ijzerwaren en gereedschappen
- werkkleding en -schoeisel
- agrarische artikelen

SOEST
Torenstraat 16,

EEMNES
Noordersingel 18B,

AUTO CENTRUM EEMNES

Goed is niet Goed genoeg....

info@autocentrumeemnes.nl

www.autocentrumeemnes.nl

Bramenberg 6
3755 BX Eemnes

(035) 539 5174 | 06 559 737 39

(035) 539 5169

HISTORISCHE KRING EEMNES

DOEL VAN DE VERENIGING IS:

Bevordering van de kennis van- en de
belangstelling voor de geschiedenis in
algemene zin en de geschiedenis van
Eemnes, met aansluitend gebied, in het
bijzonder.

jaargang 40, nr. 1

maart 2018

verschijnt viermaal per jaar

ISSN (digitaal) 2666-6200

ISSN (druk) 1384-0657

BESTUUR

Voorzitter:

Mw. N.E. Lemckert, Zilver schoon 11
3755 TH Eemnes, 035-5311913

Secretaris:

J.J. Groeneveld, Zilver schoon 37,
3755 TH Eemnes, 035-5381609

Penningmeester:

J.L.A. Bos, Zilver schoon 19
3755 TH Eemnes, 06-53517973
HKE-ING Bank NL71INGB0002080362
HKE-Rabobank NL31RABO0315911425

Leden:

H.A. van Hees, 035-5389849
D.E.C. Scherpenzeel, 035-5388660
Mw. E.C.M. Seure, 035-5310129

LEDENADMINISTRATIE

G.A.M. van Wijk-Blom, 035-5314689,
Raadhuislaan 39, 3755 HA Eemnes.

INTERNET HKE-ACTUEEL

www.historischekringeemnes.nl
info@historischekringeemnes.nl

KWARTAALBLAD

Redactieadres:

Kerkstraat 15, 3755 CK Eemnes
035-5389849, info@kleinwee.demon.nl

Redactie:

Henk van Hees, Ruud Ham

Opmaak:

Hans van Gelder

Druk:

Drukkerij J. Bout & Zn., Huizen

LIDMAATSCHAP

€ 14,- p.j., incl. kwartaalblad, voor leden in
Eemnes, Baarn, Laren NH, Blaricum en Hui-
zen NH. Leden buiten dit gebied betalen
€ 26,- p.j. i.v.m. verzendkosten.

Opzegging schriftelijk voor 1 december.

Losse nummers: € 4,- (porto € 3,- bij 1 exempl.)

Vrienden HKE minimaal € 15,- p.j.

WERKGROEPEN

Bebouwingsgeschiedenis:

R.T. v.d. Schaaf, 035-5386094

Beeld en Geluid:

D.E.C. Scherpenzeel, 035-5388660

Documentatie:

J.J. Groeneveld, 035-5381609

Voorwerpen:

H.H.M. van Roy, 035-5312531

Bibliografie:

R.T. van der Schaaf, 035-5386094

Foto's:

R.J. Ham, 035-5311424

Genealogie:

H.A. van Hees, 035-5389849

Interviews:

H.A. van Hees, 035-5389849

Streekdrachten:

Mw. J.M.C. Eggenkamp, 035-5387265

Tentoonstellingen:

J.B. Nouwens, 035-5389239

Website:

R.J. Ham, 035-5311424

Foto omslag:

© 2018 Historische Kring Eemnes. Alle rechten voorbehouden. Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen nog bepaalde rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich te wenden tot de uitgever: info@historischekringeemnes.nl. Auteurs die in dit tijdschrift publiceren geven daarmee onvoorwaardelijk toestemming tot het in digitale vorm opnemen in openbare databases. Logo van HKE: © 2009 Joop Smids, Eemnes, met alleenrecht gebruik voor HKE.

Inhoud

Van de voorzitter	3
Uitnodiging Ledenvergadering	4
Het boerenleven in Eemnes rond 1950 (<i>Bert Snel</i>)	5
Gezocht Verhalen en foto's over Oostenrijkse kinderen	17
Vrijwilligers in beeld: Bertie van Wijk-Blom (<i>Jan Delfgou</i>)	18
Herinneringen aan een truck in de woonkamer van Laarderweg 58 (<i>Jaap Groeneveld</i>)	20
Femnesser Merklappen - Deel 5 (<i>Henk van Hees</i>)	25
Verzameling foto's bebouwing Eemnes (<i>Rom van der Schaaf</i>)	32
Bakkers in Eemnes door de eeuwen heen - Deel 3 (<i>Henk van Hees</i>)	42
Kerkstraat 2/Wakkerendijk 2 (<i>Harry van der Voort</i>)	43
Kerkstraat 8-10-12 (<i>Wiebe van IJken</i>)	51
Gezocht: Bewegende Beelden	55
Inleveren kopij voor het volgend nummer	56

Tentoonstelling in de Oudheidkamer

Tot half mei

Coraline Bäcker - Eemnesser schilderes

oudheidkamer EEMNES

Raadhuyslaan 2a

Telefoon 035-5382375

Geopend: zaterdag van 14-16 uur

Toegang gratis

Van de voorzitter

Herkent u dat ook? Al lezend vraag ik mij vaak af hoe toekomstige generaties over, pak weg 50 tot 100 jaar, naar onze huidige leefwereld kijken. De verhalen over leven en werken in vroeger jaren schetsen veelal een beeld van mensen die met beperkte middelen hard moesten werken voor een bescheiden inkomen. Daar kunnen we in dit kwartaalblad ook weer over lezen. Het vervolg over het leven op de boerderij en de verhalen over de vele bakkers in Eemnes. Toen kon men zich geen beeld vormen van onze huidige maatschappij. Veel en vooral zwaar werk is verdwenen dankzij technisch vernuft en we hebben het in veel opzichten beter gekregen in de loop der jaren.

Het grote voordeel voor die generaties is dat veel verhalen over leven en werken terug te vinden zijn in de archieven van de Historische Kring dankzij al onze vrijwilligers. En dat zijn niet alleen de auteurs van de artikelen in het kwartaalblad. Anderen zorgen ervoor dat materiaal wordt verzameld, gearchiveerd en gedigitaliseerd. Het artikel van Rom van de Schaaf is daar een mooi voorbeeld van. Regelmatig bezoeken onze vrijwilligers de archieven. De meest mooie verhalen en materialen krijgen we ook van bezoekers die op zaterdagmiddag binnenlopen in de Oudheidkamer.

Bij de Herfstavondlezing zagen we onder meer de film over de vrachtwagencombinatie, die in 2002 in het huis van mev. Schouten aan de Laarderweg reed. U kunt nu het verhaal van o.a. haar dochter lezen over deze gebeurtenis.

Met de komende tentoonstelling duiken we in de geschiedenis van Eemnes tijdens de Eerste Wereldoorlog. In de media en op onze website leest u later meer over de komende opening.

De Algemene Ledenvergadering (zie apart kader) is een mooi moment om stil te staan, terug te kijken en vooruit te blikken op de activiteiten van de HKE. Ik hoop u daar dan ook te ontmoeten. Aansluitend kunt u de film 'Polderzielen' zien. Cocky Eek legde met haar filmcamera een mooi tijdsbeeld van de Eemnesser polder rond de eeuwwisseling vast.

Wellicht tot ziens op 5 april,

Uw voorzitter

Liesbeth Lemckert

Uitnodiging aan alle leden

Algemene Ledenvergadering 2018

donderdag 5 april 2018

vanaf 20.00 in De Hilt (inloop vanaf 19.30)

Agenda*

- 20.00: Opening, mededelingen en vaststellen agenda
- Notulen, jaarverslagen, kascommissie
 - Verkiezing bestuursleden (zie hieronder)
 - Activiteiten, overige mededelingen, rondvraag
- 20.45 (ca.): Pauze
- 21.00: **Film 'Polderzielen'**, in 2000 gemaakt door Cocky Eek, waarin geïnterviewd werden: Sylvester 'Kuuk' van der Ent, Piet Klaasse, Han van Oostrum, Teus Roodhart en Mart Scherpenzeel.
- 21.45 (ca.): Napraten over de film
- 22.00 (ca.): Afsluiting

Verkiezing bestuursleden

Drie bestuursleden zijn dit jaar statutair aftredend. Daarvan stellen dhr. H.A. (Henk) van Hees en mw. E.C.M. (Betsy) Seure-van 't Klooster zich herkiesbaar. Dhr. J.L.A. (Joost) Bos heeft zich niet herkiesbaar gesteld. Als beoogde bestuursleden hebben zich voorts verkiesbaar gesteld de heren J.A. (Jan) de Bruijn en W. (Wiebe) van IJken. Tegenkandidaten kunnen t/m 4 april a.s. schriftelijk of per e-mail voorgesteld worden bij de secretaris (zie pag. 1).

* De volledige agenda en overige stukken zijn vanaf 17 maart in te zien in de Oudheidkamer en op de website historischekringeeemnes.nl en op te vragen bij de secretaris.

Het boerenleven in Eemnes rond 1950

EEN INTERVIEW MET JOOP EN FIE BLOM

VOORJAAR EN ZOMER

BERT SNEL

Voor het laatste deel van deze serie kon ik weer aanschuiven aan de keukentafel van Joop en Fie Blom van de Blommenhoeve. Deze keer spraken we over het voorjaar en de zomer op de boerderij.

Het voorjaar begon soms al vroeg, want als het begin maart mooi zacht weer was, werd er al begonnen met het omspitten van de groentetuin. Als eerste werden er dan een paar bedden met spinazie gezaaid. Het voorjaar was ook de tijd dat de koeien weer naar buiten gingen. Dat gebeurde zo rond eind maart, begin april. Dat hing ook af van het weer in het voorjaar. Of het koud, warm, droog of nat was bepaalde wanneer de koeien naar buiten konden. Fie vertelde dat er soms al wel gras in de polder was, maar dat het dan nog te nat of te koud was om de koeien al helemaal naar buiten te sturen. In het begin brachten ze de koeien 's morgens na het melken aan een touw naar de polder, waar ze dan in het voorland konden grazen. 's Avonds werden ze dan voor het melken weer opgehaald en naar de stal gebracht. Zo werd dan het gras niet vertrapt. Als ze hier aan gewend waren, mochten ze dan in de morgen los over de deel, door de grote deuren naar buiten, over het erf naar het voorland in de polder. 's Avonds vonden ze zelf de weg naar de stal en liep bijna iedere koe door de kleine staldeurtjes weer naar zijn eigen plek. Alleen bij het oversteken van de weg moesten de auto's worden tegengehouden, maar erg veel auto's reden er toen nog niet, dus dat gaf weinig problemen.

Het was toch wel moeilijk om te beslissen wanneer de koeien echt naar buiten konden. Joop en Fie vertelden dat ze op een keer de koeien naar buiten hadden gedaan. In de week daarna verslechterde het weer zo, dat de koeien weer op stal terug moesten. Intussen was de stal schoon gemaakt en was al dat werk voor niets geweest. De stal schoonmaken was een hele klus, en het werk duurde wel een dag of drie. Vaak werd er dan hulp ingeroepen. Bij Joop en Fie kwam dan Joop van Dijk helpen. Joop had een klein boerderijtje op Laarderweg nr. 43. Recht tegenover het Sneeuwpaadje of Sneepaadje dat dwars door de akkers en weilanden van de Laarderweg naar de Meentweg liep, daar waar nu de Hasselaarlaan begint. Joop hielp ook tijdens de hooibouw en oogsttijd.

Allereerst moest het overvullige stro, dat op de slieten- (lange ronde palen) zolder lag, op de deel beneden gegooid worden. Daarna werd het naar de schuur ge-

Joop Blom met paard en veulen.

Joop Blom met paarden voor de sleep. Hierbij werd het weiland na het begrazen weer geëgaliseerd.

bracht. Dat stro lag er als voorraad, en werd gebruikt voor onder de koeien. Ook lag het daar als isolatie, om in de winter de kou een beetje tegen te houden. Vervolgens werd het stof en vuil van de hilder of hilt geveegd. De hilt was het lage zoldertje boven de koeienstallen, aan de zijkanten van de deel, waar allerlei materiaal of gereedschap op lag. Ook was er op de hilt vaak een klein slaapkamertje voor de knecht, de meid of één van de kinderen. Je moest dan 's avonds een provisorisch trapje opklimmen om in je bed te komen. Je kon dan de hele nacht de geluiden van de koeien horen. Maar in de winter was het op de hilt vaak warmer dan in de gewone onverwarmde slaapkamer. Na de hilt werd ook de achterzolder boven de bijkeuken, en de deel stofvrij gemaakt. Fie moest dan die hele zolder met stoffer en bezem afstoffen. Dat was een hele klus zo'n hoge zolder. Tot slot werd de deel schoon geveegd.

Als dan alles stofvrij was, werd het wasfornuis opgestookt voor warm water.

Zoon Wim Blom op de oude hooischudder.

Een gans met kuikens in de boomgaard.

Waterleiding en een geiser waren toen nog niet aanwezig. Het water kwam uit de pomp in de bijkeuken. Eerst werden de stallen onder de hilt met emmers water nat gegooid om een beetje te weken. Met emmers heet water en boenders werden de achterzolder en de hilders schoon geschrobd. Daarna waren de stallen aan de beurt. De groep werd leeg geschoven in de gierput, en de mest moest dan vaak meteen worden afgevoerd omdat de put door het water snel vol was. Dan werden de muren, de vloer, en het plafond met emmers heet water met schuiers schoon geschrobd. Fie ging dan vast de staande steunbalken van de hilt met witkalk witten. Dan werd bij het schoonmaken van de vloer de gemorste kalk meteen weer weggespoeld.

In het voorste gedeelte van de stal stonden de koeien met de voorpoten in het witte zand, dat werd ook vervangen door schoon wit zand. Dan kwamen de deelvloer en de zeul aan de beurt. Daar moest dan hard gepoetst worden om alle smurrie van de bieten en de koolrapen van de vloer te schrobben. Als alles schoon was, werden de muren gewit met witkalk, werden er kleden op de deelvloer gelegd en was alles klaar voor de zomer.

Tot augustus als de aardappelen op de deel te drogen werden gelegd, en het graan werd binnen gebracht, werd de deel door de vrouwen iedere week een keer

Luchtfoto van Meentweg 37, de Blommenhoeve van Joop en Fie Blom. Foto circa 1950.

aangeveegd. Al met al duurde het schoonmaken wel drie dagen. Je kunt begrijpen wat een sof het was als de koeien na een week weer naar stal moesten, vanwege het feit dat het weer omsloeg en het te nat en te koud werd in de wei. Dan moest daarna de hele schoonmaak nog eens dunnetjes over gedaan worden.

Bij al die werkzaamheden ging het melken natuurlijk altijd door. Het melken deden ze met z'n tweeën. Aal, de zus van Joop, hielp ook wel; de ene dag melkte Aal mee en de andere dag Fie. Ook Joop zijn vader hielp wel eens, maar soms kon hij vanwege zijn reumatiek het werk niet afmaken en moest Fie haar bed uit om alsnog te gaan melken.

In maart werd er ook begonnen met het ploegen van het bouwland. Het ging om een paar percelen naast het huis van Peel en Mietje van den Tweel. Hun huis stond aan het Sneeuwpaadje. Een gedeelte van de beukenhaag is nog te zien op de Patrijzenhof. Een paar andere akkers lagen langs de Laarderweg tussen het kerkhof en de Gooiergracht. Daar waar nu de A27 ligt. Het land werd met het paard

geploegd en daarna werden de aardappelen gepoot met een pothout. Dat was een soort houten hekje met daarop 4 paaltjes met een punt op een rij. Zo kon je in een keer 4 gaatjes op een rij in de grond maken. Dan kwam er iemand anders achteraan om de aardappeltjes in de gaten te gooien en dicht te trappen. Ook werd het graan ingezaaid waarna dan het paard met de eg over het land heen ging om het zaad onder de aarde te krijgen.

Achter in de polder bij het Raboes, had Joop een stukje land naast bouwboer Noordam. Dat werd ook geploegd en daarna werden er koolrapen en bieten gezaaid in de vette kleigrond daar. Het zaad werd in rijen gezaaid en als alles opkwam, werden de bieten op één gezet. Dan werden de overtollige plantjes weggehaald zodat er om de 10 cm één overbleef, die dan kon uitgroeien tot een grote plant en een dikke biet. De bieten en de koolrapen werden geoogst in november als de knollen op waren. In november werden op het bouwland aan de Laarderweg ook de winterrogge en de wintertarwe ingezaaid. De haver die voor de paarden werd gebruikt werd in het voorjaar gezaaid.

Het eerste gras werd al in het vroege voorjaar gemaaid. Het werd gemaaid met een eigen maaimachine met een paard er voor. Dat was zwaar werk, niet alleen voor het paard, maar ook voor de boer. Als het gras iets vochtig was, liepen de messen van de maaimachine geregeld vast en moest de machine met de hand weer een beetje losgetrokken worden. Het vastzittende gras moest tussen de messen weggehaald worden. In Joop zijn jonge jaren werd het gras nog met de hand gemaaid. Met de zeis, die dan geregeld scherp gemaakt moest worden. Dat gebeurde door de zeis op een stalen pen met een vierkante kop te leggen. Dan werd er met een wigvormige hamer op de rand van de zeis geslagen. Dan werd het blad van de zeis heel dun geslagen, waardoor er een scherpe rand ontstond. Men noemde dit het haren van de zeis. In de jaren 50 werden alleen de randen van het weiland, waar de maaimachine niet bij kon, nog met de hand gemaaid. Ook het gras in de boomgaard werd met de hand gemaaid.

Het eerste gras dat gemaaid werd, was bestemd voor de hoop kuilgras. Het verse gras werd na een dag drogen op een grote hoop bij de boerderij gereden. Dan werd er een zeil overheen getrokken en daarop werd een laag zand gegooid om de boel goed samen te persen. Vaak werden daarvoor halverwege de Driest een paar karren wit zand gehaald. Daar lag een zandader met wit zand. Zo ontstond er dan een heel vast pakket gegist gras, waarvan in de herfst en de winter, met een

Tijmen Blom (1895-1964) en Hendrika Bos (1897-1992), de ouders van Joop Blom.

driehoekige scherpe schep, grote plakken af konden worden gestoken en als veevoer aan de koeien konden worden gegeven.

Als later in het jaar de temperatuur wat hoger werd, en het weer wat vaster, kon het gras gemaaid worden voor de hooibouw. Joop deed de hooibouw samen met neef en buurman Teus Blom en Joop van Dijk. Ze hielpen elkaar om het hooi binnen te halen en konden het dan zonder hulp van anderen doen. Wie het eerst aan de beurt was, hing af van het weer en hoe het gras gegroeid was. Maar het was niet zo dat altijd dezelfde het eerst aan de beurt was. Als het gras gemaaid was, kreeg het even de tijd om goed te drogen. Tussendoor werd het gras met de hooischudder een paar keer geschud. Ook voor deze hooischudder liep het paard. Als het gras dan goed droog was, werd het op zweelen geharkt, dat waren lange rillen in de lengte van het land. Aanvankelijk werd dat nog met de hand gedaan; later in de jaren 60 kwam daar een zweelmachine voor. Als er dan regen dreigde,

Joop Blom bij de hooiberg die strak naast het huis stond. Rechts is nog een stuk van de hooiblazer te zien.

Joop Blom aan het zaaien op het land ten zuiden van de Laarderweg. Hier loopt nu de A27. Joop is hier bezig rogge te zaaien voor de gebroeders Roothart. Foto E. Nieuwenhuis circa 1972.

werden er van de zwelen kleine hoopjes gemaakt. Deze hoopjes werden oppers genoemd. Viel er veel regen dan moesten al die oppers weer uitgestrooid worden om te drogen. Drogen was belangrijk i.v.m. hooibroei, waarover later meer.

Als alles goed droog was, werd het hooi van de oppers met de hooivork op de wagen geladen. Op de wagen zat een man die het hooi netjes kon laden en aanduwen, zodat de lading stabiel op de wagen lag. Het hooiland lag meestal over de wetering. Ze gingen dan met twee wagens met twee paarden er voor naar het hooiland. Het was zwaar werk om het hooi met de hooivork op de wagens te laden. Vooral op het laatst als het hoog opgestoken moest worden. Daarvoor waren er ook hooivorken met een langere steel. Als de wagen hoog genoeg geladen was, ging er in de lengte een boomstam, het zogenaamde burryhout, overheen. Die werd aan de voor- en achterkant vastgesjord met touwen. Als de tweede wagen ook vol was, werden de wagens aan elkaar gekoppeld om alles naar huis te brengen.

Vaak mochten de jonge jongens, die meegeholpen hadden, samen boven op de eerste wagen zitten. Voor de paarden was dat een zware klus twee van die wagens door het weiland te trekken. Het zwaarste voor de paarden was om vanuit de polder bij de Meentweg die zware vracht tegen de dijk op te trekken. Ze waren dan nat bezweet en hadden de schuimvlokken in de mond.

Thuis gekomen moest het hooi ook weer met de hooivork opgestoken worden in de hooiberg. Ook dat moest weer netjes en stabiel neergelegd worden. Hoe hoger de hooiberg vol kwam hoe zwaarder het opsteken werd. Als het met de hooivork niet meer hoog genoeg opgestoken kon worden, werd er een mangat gemaakt, waar dan iemand in ging staan die het hooi doorstak naar boven. Aan het eind van de jaren 60 verschenen de eerste Jacobsladders. Dat waren mobiele transportbanden met op regelde afstand haakse hekjes op de band die het hooi omhoog transporteerden. De Jacobs ladder kon ook in de hoogte versteld worden, zodat hij op iedere hoogte ingezet kon worden.

Joop had een vijf roeden hooiberg. De kapconstructie van de hooibergkap bestond uit allemaal losse verbindingen die konden bewegen. Dat was nodig omdat de kap per roede een stuk omhoog werd gedraaid, en de hele boel dan moest kunnen scharnieren. Daarna ging je telkens naar de volgende roede tot je helemaal in de rondte was geweest. In de roeden zaten op vaste afstanden gaten geboord waarvoor een stalen pen werd gestoken; hierop rustte dan één van de vijf hoeken. De kap werd omhoog gekrikt met een dommekracht. Je kon hooguit 2 gaten per keer omhoog, dus dat was een heel tijdrovend klusje. Als in de avond het hooi in de berg zat, moest vaak daarna de kap weer omhoog gedraaid worden voor de volgende dag.

Als het hooi in de berg lag, ging het altijd een beetje broeien. Op zich was dat niet erg want je kreeg er mooi geurig hooi van. Maar vooral als het hooi nog wat vochtig of vers was, ging het wel eens mis, en liep de temperatuur zo hoog op dat er brand ontstond. Dan liep de temperatuur in het midden van de hooiberg zo hoog op dat er een vuurpit ontstond. Als er niets aan gedaan werd, vloog de hooiberg in brand. Je kon het vaak al ruiken, en bij twijfel kon je dan de brandverzekering inschakelen. Dan kwamen Elbert Makker en Antoon Stoutenburg met een lange dunne staaf met een temperatuurmeter. Als de temperatuur te hoog was, werd er soms nog een poging gedaan, om met een dunne pijp, vloeibare stikstof in de brandhaard te spuiten. Zo kon soms worden voorkomen dat er brand ontstond. Als dat niet lukte, moest het hooi uit de berg gehaald worden, om met karren naar het land te worden gereden. Daar werd het dan uitgespreid om af te koelen. Daar was dan de brandweer bij, om als het nodig was de brandhaard te blussen. Dat was een heet en smerig werkje, want vaak lag het hooi al te smeulen op de kar. Bij Joop en Fie was het dubbel gevaarlijk omdat de hooiberg maar een paar meter

Opsteken van het hooi in de hooiberg van de familie Niesing. Deze hooiberg stond indertijd bij een boerderij in Baarn, net over de grens met Eemnes, daar waar nu het Afvalbrengstation Baarn is.

achter het huis stond. Dus als de hooiberg in brand vloog, stond hij vlak naast de rieten kap van de boerderij, waardoor het risico van overslaande brand heel groot was. Gelukkig is het nooit zover gekomen. Later kwamen er naast de Jacobsladders ook hooiblazers die via een pijp in het midden van de hooiberg het hooi met koude lucht koelden. De vijf roeden hooiberg had een hele speciale kapconstructie, waarbij alles met losse beweegbare houtverbindingen gemaakt was. Er zat geen spijker of schroef in. Daardoor kon de kap vrijuit bewegen als er een hoek omhoog werd gedraaid. In de jaren 70 is er nog naar het voorbeeld van de hooiberg van de familie Blom, een andere gebouwd in Blaricum bij het toenmalige Indische Restaurant tegenover IJssalon "De Hoop". Eind jaren 80 is die hooiberg afgebroken, en verkocht aan Frank Maas, die toen de boerderij aan Wakkerendijk 90 had laten verbouwen. De hooiberg werd netjes gesloopt en weer op dezelfde manier opgebouwd naast de boerderij aan de Wakkerendijk.

De korenvelden en akkers ten zuiden van de Laarderweg, daar waar nu de A27 loopt. Achter de korenschoven van Roothart (vooraan) ligt de akker van Joop Blom. Links achter het Vierkante Bosje! Foto ca. 1960

De groentetuin naast de boerderij was ook belangrijk voor de voedselvoorziening van het gezin. Hier volgt een opsomming van de groenten die er werden verbouwd: spinazie, wortelen, rode biet, raapstelen, sperziebonen (zowel staak als struik), snijbonen, pronkbonen, andijvie, doperwtten, kapucijners, sla, postelein, spruiten, rode kool, witte kool, bloemkool, boerenkool. Andijvie, sperziebonen en snijbonen werden ingemaakt in een Keulse pot. De groenten werden met zout ingelegd in de pot. Dan ging er een linnen doek bovenop en daarop een steen om de boel aan te drukken. Voor gebruik werd de groente eerst gespoeld met water, om het meeste zout te verwijderen, voordat de groente gekookt werd. Later werd er meer op wekken overgestapt, waarbij de groente door middel van verhitting vacuüm getrokken werd in glazen potten. Alles werd in de kelder bewaard.

De bloementuin was het domein van de vrouw, dus dat was Fie haar afdeling. Daarnaast was er ook nog een boomgaard naast het huis, met appels, peren en pruimen. Die werden aan het eind van de zomer volop gegeten, gedroogd (appels), geweekt, (pruimen), of bewaard in de kelder.

Na de hooibouw moest in augustus het graan geoogst worden. Het graan werd met de sikkkel en een haak gemaaid. Met de haak werden een aantal aren bij elkaar

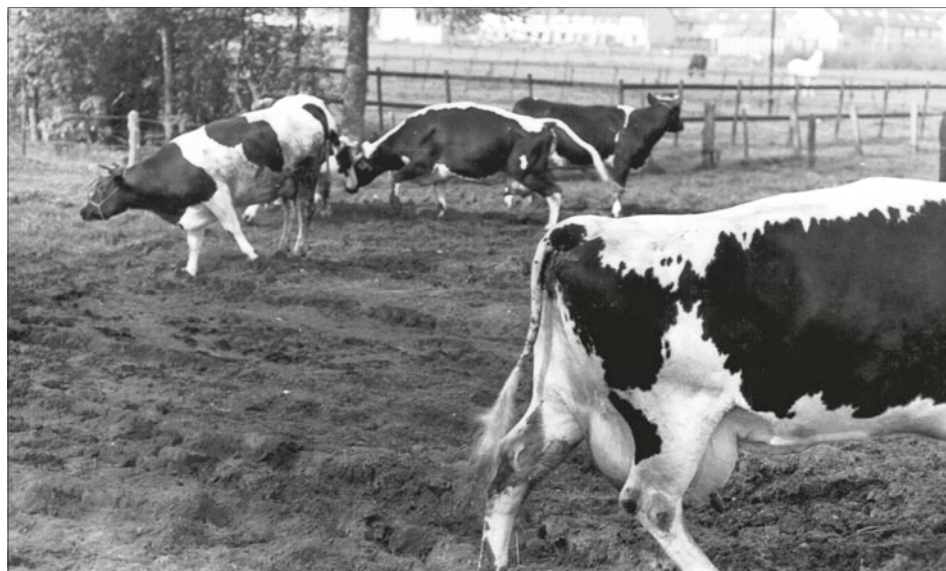
gehouden als een bos, waarna ze met de sikkkel afgemaaid werden. De sikkkel was een korte klein halfronde zeis en de haak was een houten steel met een halfronde haak er aan om de korenaren bij elkaar te houden. Een tweede man kwam er achteraan om de schoven op te binden met een paar losse aren. Daar moest je handigheid in krijgen om dat snel te kunnen doen. De schoven graan werden dan op hokken gezet om te drogen. Als de schoven genoeg gedroogd waren, werden ze op de wagen geladen en naar huis gebracht. Daar werden ze op de slietenzolder boven de deel gelegd om te drogen. Ze bleven er dan liggen tot in het najaar de dorsmachine kwam. Na het dorsen werden de bossen stro dan weer teruggelegd op die zolder.

Als het graan geoogst was, werden op dat land de knollen gezaaid. Dat was een heel precies werkje. Het was heel dun en fijn zaad. Dat moest je tussen duim en wijsvinger nemen en dan met kracht in een wijde boog uitstrooien. Zo werd het zaad mooi gelijk verdeeld over het land, en kwamen de plantjes mooi verspreid over het land op. Joop kon dat schijnbaar heel goed. Toen de gebroeders Roothart, van het land naast hem, eens ziek waren zaaide hij voor hen de knollen. Toen de plantjes opkwamen, kreeg hij complimenten van hen dat de plantjes zo mooi verdeeld op het land stonden. Joop is er nu nog trots op!

Ook de aardappelen werden eind augustus of begin september geoogst. Joop deed dat vaak samen met Joop van Dijk. Joop Blom maakte de aardappelen dan met de greep los uit de grond en Joop van Dijk haalde de aardappelen met de hand uit de grond. De aardappelen werden dan in zakken van een half mud gedaan. Een mud was 70 kg. De zakken werden daarna met paard en wagen naar de boerderij gebracht. Daar werden ze op de deel weer uit de zakken gegooid om te drogen. De aardappelen waren niet alleen voor eigen gebruik, maar een gedeelte werd ook verkocht. Geurt Wortel, de aannemer, was met zijn grote gezin een vaste klant van Joop, en kocht bij hem zijn wintervoorraad. Joop bracht dan in de avond wel 20 zakken bij hem, en verdiende zo wat bij. De aardappelen werden dan voor de winter in de kuil bewaard. Als de aardappelen op de deel een beetje gedroogd waren, werden ze opgekuild in de voortuin.

Tot slot nog iets over de koeien in de wei. Als de koeien hun kamp leeg hadden gegraasd, moesten ze naar een andere plek worden gebracht; ze werden dan verkampt. Dat was soms een hele klus, vooral als ze van de voorlanden, na de gras- of hooioogst, naar de kampen aan de andere kanten van de wetering moesten

Uitbundige koeien in de wei, na een lange winter op stal. Op de achtergrond de Noordbuurt.

worden gebracht. De hele koppel loslopende koeien moest dan over de weg naar het weiland worden gedreven. Dat ging gewoon over de Meentweg en de Volkersweg, naar de kampjes land achter de wetering. Je had dan wel een paar mensen nodig om dat in goede banen te leiden. Als de koeien dan uit het land waren, werd er met het paard voor de sleep over het land gereden, om de koeienvlaaien en de molshopen te verspreiden, en de boel te egaliseren.

Het hele jaar door waren er naast de varkens, ook de kippen, ganzen en soms kalkoenen die allemaal verzorgd moesten worden. Zo was er naast het melken altijd iets te doen op de boerderij. Zeker in het voorjaar en de zomer. Hiermee komt er een eind aan de serie over het boerenleven rond 1950. Het was maar het leven van één familie in Eemnes, maar ik denk dat het er bij de andere boerenfamilies, haast net zo aan toe ging. Ik wil Joop en Fie hartelijk bedanken voor de gezellige gesprekken aan de keukentafel, en ik ben ze dankbaar omdat ze hun leven uit die tijd, met ons wilden delen.

GEZOCHT

VERHALEN EN FOTO'S OVER OOSTENRIJKSE KINDEREN IN EEMNES IN DE PERIODE 1918-1925

Meteen na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) is een groot aantal Oostenrijkse kinderen in Eemnes ondergebracht om hier aan te sterken na de verschrikkingen van die oorlog. Veel van deze kinderen kwamen uit de Oostenrijkse hoofdstad Wenen.

Weense kinderen op station Den Haag.

De kinderen werden ondergebracht bij gastgezinnen. Dat gebeurde niet alleen in Eemnes maar op vele plaatsen in Nederland. Sommige van deze kinderen zijn nooit meer teruggegaan naar Oostenrijk. De Historische Kring Eemnes is momenteel bezig met de voorbereiding van een tentoonstelling over de Eerste Wereldoorlog in Eemnes. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan deze Oostenrijkse kinderen en hun belevenissen.

Daarom zijn wij op zoek naar verhalen, foto's en andere materialen, die een indruk kunnen geven van deze Oostenrijkse kinderen, die in Eemnes verbleven. We zijn al blij als iemand ons kan vertellen dat er bijvoorbeeld een Oostenrijks kind in huis was bij familieleden zoals grootouders of overgrootouders.

We hebben ook wel speciale vragen. Zou er nog iemand zijn, die iets weet over Leopoldine Fabian, de Oostenrijkse pleegdochter van Aagje en Jan van Dalen, die een boerderij hadden aan de Meentweg nummer 43. Leopoldine heeft vele jaren bij deze ongetrouwde broer en zus gewoond.

Als je ons kunt helpen met informatie of foto's, neem dan contact op met:

**Henk van Hees,
tel. 035 – 5389849**

e-mail: info@kleinwee.demon.nl.

Bertie van Wijk-Blom

JAN DELFGOU

Bertie is in 1940 te Laren geboren als Gijsbertha Adriana Maria Blom. Zij was getrouwd met Jan van Wijk, die in 2016 is overleden. Ze heeft 2 zonen en 2 kleinzonen.

Na hun huwelijk in 1965 gingen ze in Eemnes wonen, waar Jan vandaan kwam en die daar, volgens Bertie, niet van was weg te branden.

Ik had met Bertie een plezierig gesprek en stelde haar, als te doen gebruikelijk, de vier bekende vragen:

SINDS WANNEER BEN JIJ BETROKKEN BIJ DE HISTORISCHE KRING EEMNES?

En daar direct aan gekoppeld de tweede vraag:

WANNEER BEN JIJ MEER VOOR DE KRING GAAN DOEN?

Daar hoeft ik niet lang over na te denken. Het antwoord op beide vragen is; vanaf het begin.

In 1979 organiseerde Jan Out een bijeenkomst om te peilen of er in Eemnes belangstelling was voor de plaatselijke geschiedenis. Het werd een drukbezochte avond en een historische vereniging bleek levensvatbaar. Henk van Hees vertelde daar enthousiast over de zoektocht naar zijn voorouders en verzamelde nog dezelfde avond mede-geïnteresseerden. De Werkgroep Genealogie was geboren!

Daar heb ik mij bij aangesloten en ik doe het gezamenlijke speurwerk nog steeds met plezier.

Later in dat jaar (1979) werd een bestuur gevormd met Jan Out als voorzitter. Fred Mol werd penningmeester en ik kreeg het secretariaat, met de ledenadministratie en verspreiding van het kwartaalblad. Voor het samenstellen daarvan moest de tekst nog ouderwets worden getypt. Marijke Achthoven heeft dat ruim 20 jaar gedaan, waarbij ik corrigeerde op typefouten. De opmaak was toen nog een kwestie van echt knippen en plakken, puur handwerk dus, gedaan door Ben van Raay. Alsnog petje af voor beiden.

De eerste jaren werden de boekjes in heel Eemnes door Cees Hensbergen bezorgd. Als gepensioneerde postbode ging hij graag nog eens bij zijn oude 'klantjes' langs en hij wilde ook de nieuwe Noordbuurt verkennen. Nu hebben we wel 20 vrijwilligers om rond te brengen.

HEB JIJ NOG MEER HOBBY'S?

Jazeker, ik lees graag en hou van puzzels oplossen, een sudoku of crypto. Van een hei- of strandwandeling geniet ik en ik werk aan mijn kwartierstaat (dat is een overzicht van je voorouders). Dat speuren wordt steeds makkelijker nu veel archieven gedigitaliseerd zijn. Het levert ook vaak verrassende ontdekkingen op.

WAAROM RAAD JE ANDEREN AAN ZICH OOK VOOR DE HKE IN TE ZETTEN?

Het is dankbaar werk en je leert nieuwe mensen kennen. De HKE heeft meerdere werkgroepen die allen wel hulp kunnen gebruiken. En vele handen (en hoofden) maken licht werk.

Herinneringen aan een truck in de woonkamer van Laarderweg 58

MEVROUW SCHOUTEN MET DE SCHRIK VRIJ

JAAP GROENEVELD

Op de jaarlijkse Herfstavond van de HKE op 9 november 2017 werd na de pauze een film vertoond van een bijzondere gebeurtenis in 2002. Was de film voor de pauze die van de feestelijkheden met allegorische optocht op zaterdag 7 september 2002 i.v.m. het 650-jarig bestaan van Eemnes, deze tweede film had een wat trieste kant. Het ging om de berging van een grote vrachtwagen met aanhanger, die op zaterdag 13 juli 2002 de erker van Laarderweg 58 was binnengereden. De bestuurder was onwel geworden en de auto had zelf zijn weg gezocht via de tuin van Laarderweg 60. Voor de bestuurder was zelfs een traumahelikopter geland bij De Hilt. De chauffeur heeft het overleefd en hij is nog springlevend, maar om privacy-redenen wordt zijn naam niet genoemd. Gelukkig waren er geen doden te betreuren, maar betrokkenen hebben er wel hun emotionele herinneringen aan overgehouden, ondanks het feit dat de zaak keurig is afgehandeld door de verzekering.

Ik heb de direct betrokkenen gevraagd of ze bezwaren hadden tegen het presenteren van de video. Daarna heb ik hen uitgenodigd voor deze avond. De meesten waren bereid om na de film in een vraaggesprek met Henk van Hees nog wat herinneringen op te halen. Dat waren in de eerste plaats Jan en Tineke Schouten, twee kinderen van mevrouw Schouten-van den Hengel, die op Laarderweg 58 woonde. Daarnaast ook buurman Bernard Resing van Laarderweg 60 en Thijs Makker, die werkzaam was bij bergingsbedrijf Dorrestijn in Blaricum. Met Thijs was overigens wat bijzonders aan de hand. Toen ik de film van tevoren bekeek was ik ervan overtuigd in één van de bergers Paul Stuijver te herkennen, die op dezelfde wijze een uitnodiging kreeg. Bij toeval was Thijs aanwezig op de Herfstavond en niet Paul Stuijver. Thijs blijkt vaker voor Stuijver aangezien te worden en hij zegt dan gekscherend: 'Dat is mijn broer'. Maar ze zijn helemaal geen familie. Zoals iedereen van het publiek, onbekend met het onderwerp van de tweede film, was Thijs nogal overvallen toen hij geconfronteerd werd met het ongeluk. Voor hem was het wel de grootste verrassing van de avond. De filmer Hans Pouw was ook aanwezig, maar hij gaf er de voorkeur aan op de achtergrond te blijven. We

Mevrouw Schouten voor de ravage.

zijn hem zeer dankbaar voor de films en dat hij er destijds snel bij was en een fraai beeldverslag heeft gemaakt van dit voorval.

Henk van Hees heeft het hele drama van bijna het begin af meegemaakt, want hij was toevallig bij zijn ouders, die schuin aan de overkant woonden. Bij hem kwamen ook weer allerlei herinneringen boven.

Henk begon zijn rondje bij Tineke met de vraag: 'Hoe hebben jullie dat meegemaakt?' Tineke: 'Bij het zien van de film komt alles weer boven en heb

ik alles weer opnieuw beleefd, met de spanning erbij. Ik woonde toen al aan het Karwij. Mijn moeder belde op en ze zei: "Er is een vrachtwagen in het huis gereden." Ik dacht dat ze in de war was, want ze was een paar dagen tevoren uit het ziekenhuis gekomen na een heupoperatie. Misschien te weinig slaap, dacht ik nog. Mijn broer Jan en ik zijn natuurlijk direct naar haar toe gegaan. We hoorden de sirenes al in de verte. Het was waar! Moeder liep ontredderd in de kamer rond. Juist voor het ongeluk gebeurde, rond half één, was ze naar boven gegaan om even te gaan liggen. Daarvoor had ze in de fauteuil in de erker gezeten. Ik moet er niet aan denken wat er gebeurd was als ze daar nog had gezeten. De fauteuil was overigens onbeschadigd. Mijn moeder had bij de hoek van de erker een Christusbeeld staan, dat ook onbeschadigd was. Zij was er daarna van overtuigd dat het beeld haar gered heeft en erger heeft voorkomen. De kanariepiet in de kooi voor het raam lag gestrest tussen de brokstukken. We werden overrompeld door verslaggevers van kranten en televisie. Het ene moment in de huiskamer, het andere moment bij het tuinmuurtje. Een gekkenhuis! Heel mooi was dat burgemeester Bijl ook nog langs kwam en met ons op het tuinmuurtje een praatje maakte.'

Jan vertelde later dat bij zijn aankomst de motor van de vrachtauto nog steeds draaide en de wielen in de grond stonden te malen. En dan dat geluid in de huiskamer; totaal bizar.

Tineke: 'Toen kwam de vraag of moeder nog wel in het huis kon blijven of

De ene kraanwagen houdt de truck omhoog, de andere takelt de boomstronk weg. De tweede boom van Resing staat er nog.

niet. Ik ging met een brandweerman naar boven. Ik dacht nog: "Ga jij maar eerst, als de boel instort ...?" Moeder kon er niet blijven. Ze mocht eventueel naar het toenmalige Hotel Eemland of ergens anders naar toe, op kosten van de verzekering. Het was beter dat ze bij mij in huis kwam. We moesten kostbaarheden meenemen en de brandweer heeft het gat dicht gemaakt met platen. Moeder was over het algemeen niet zo praterig, ook niet over wat er was gebeurd, maar het had haar wel geraakt. Op een nacht, een paar dagen later, scharrelde ze in mijn badkamer rond omdat alles was bovengekomen en ze de slaap niet kon vatten. Ze is toen gevallen en brak een dijbeen. Nu moest ze zelf met zwaailicht en sirenes naar het ziekenhuis. Ze heeft zes weken in een rolstoel gezeten. Dat heeft haar geen goed gedaan.'

Ben Resing vertelt desgevraagd hoe hij het beleefde: 'Ik stond boven in de badkamer bij de wasmachine en ineens hoorde ik een geweldig kabaal; het leek wel

De ravage binen.

De resten van de erker.

of er een aardbeving was. Ik naar beneden en ik zag op anderhalve meter voor mijn raam een groot vrachtwagenwiel in de grond draaien. Mijn eerste gedachte was: "Als er maar niemand onder ligt!" Als dat was gebeurd, dan had ik er niet meer met plezier kunnen wonen. Als eerste stond Gerard van den Tweel bij me op de stoep om alvast te vragen of hij de tuin mocht doen. De verzekering heeft alles keurig betaald en de €7000 zijn bij Gerard terecht gekomen. De auto heeft een forse linde voor mijn huis uit de grond gerukt. Die was ik toch ook al zat en ik was blij dat hij eruit was, maar de manier waarop was natuurlijk niet leuk. Ongeveer een jaar later stond de dochter van de bestuurder bij me op de stoep met een grote bos bloemen met excuses voor het ongemak. Ik werd ook gelijk uitgenodigd om een feestje bij te wonen, dat hij gaf in Eemland. Ik zie hem nog regelmatig en het gaat uitstekend met hem.' Ben heeft van de geknotte linde destijds een aantal stukken (kleine knotten) afgezaagd. Tijdens het vraaggesprek gaf hij er onder applaus één van aan Tineke, als souvenir.

Jan Schouten vult aan: 'Die boom heeft de vaart gebroken. Als die er niet had gestaan, dan had hij vermoedelijk een hele hoek uit het huis gereden en dan was de ravage niet te overzien geweest.' Tineke: 'Moeder was ook blij dat die boom eruit was met al die bladeren elk jaar en zo.' Er stond er overigens nog één op het erf van Resing. Die was niet geraakt, maar is daarna ook weggehaald.

Henk vraagt Thijs hoe dat is om zo'n grote auto te bergen. 'Is het zwaar?' Thijs: 'We werden opgeroepen dat er een auto weggesleept moest worden van de Laar-

derweg. Het was even schrikken toen we er kwamen. We wisten niet wat we zagen. Er stonden al allemaal mensen omheen en brandweer en politie waren erbij. De traumahelikopter was al geland bij De Hilt en de bestuurder was al uit de auto gehaald. We hebben gelijk maar naar de zaak gebeld om de grootste bergingswagens aan te laten rukken.' Hij vertelde, niet zonder emotie, dat er mensen voor de auto weg hadden moeten springen.

Even geen erker.

Henk: 'Hoe ga je dan te werk'.

Thijs: 'We zitten met twee man op een auto, de chauffeur en de man die de knoppen van de hefmechanieken bedient. Je weet nooit van tevoren wat je allemaal tegenkomt. Je leert het vak al doende. Er is geen opleiding voor. Veiligheid komt op de eerste plaats. Je moet ter plekke bekijken hoe je de boel uit elkaar trekt, zonder gevaar voor de omgeving en zonder nog meer schade te veroorzaken. Toen we aankwamen, draaide de motor nog steeds. Die hebben we eerst maar even afgezet.'

Op de film was te zien dat de onbeschadigde aanhangwagen als eerste werd afgevoerd. Toen kwam het echte werk. De wortelstronk van de linde, die de brandweer al had afgezaagd, werd uit de weg getakeld. De grootste bergingstruck van Dorrestijn, een Amerikaanse Vanderbilt, werd met kabels aan de zelf al forse vrachtauto gekoppeld. Met een hele tuininventaris eronder werd hij op het asfalt van de Laarderweg gesleurd. Met de achterkant omhoog en naar voren verdween hij van het toneel.

Henk aan Tineke: 'Is moeder weer teruggekomen in het huis?' 'Ja, nadat alles netjes was gerepareerd, is moeder weer teruggekomen. Maar bij mijn weten heeft ze de eerste tijd niet meer in de erker voor het raam gezeten, later wel weer. Na haar tweede opname in het ziekenhuis is ze nooit meer echt de oude geweest.' Op 6 december 2008 overleed mevrouw Schouten op 81-jarige leeftijd.

Foto's: Rijnt-Jan Groenenberg, collectie Tineke Schouten.

Eemnesser Merklappen

DEEL 5

HENK VAN HEES.

In ons kwartaalblad nr. 2 van 2016 en in de nrs. 1, 3 en 4 van 2017 verschenen artikelen over Eemnesser merklappen, die in 2016 zijn tentoongesteld in de Oudheidkamer. Van alle tentoongestelde merklappen zijn foto's gemaakt door Desirée van Oostrum. In deze serie artikelen worden steeds zes merklappen afgebeeld en besproken. Dit is het vijfde artikel in deze serie.

Merklap anno 1845, gemaakt door Gerritje Blom (1835-1870), gehuwd met Jan Scherpenzeel (1834-1889) van de Sluis in Eemnes.

GB = Gerritje Blom (1835-1870)

GTB = Gijsbert Tijmense Blom (1786-1860), vader

EVE = Elbertje van Essen (1797-1861), moeder

AB = Aaltje Blom (1816-1903), zuster

IB = Jan Blom (1823-1909), broer

Merklap anno 1923, gemaakt door Jannetje Loseman (1910-1935) uit Hoevelaken. Ze heeft zichzelf op de lap vermeld als 12-jarige, samen met Maartje (Maria) van de Bunt (1901-1991), die toen 21 jaar was. Maartje werkte bij de familie Loseman. Na haar huwelijk met Willem Bruinekool (1897-1970) woonde ze in Eemnes. Willem en Maartje zijn de ouders van o.a. Ria Bruinekool.

JL = Jannetje Loseman, maakster

MVDB = Maria van de Bunt

Merklap anno 1860, gemaakt door Margrieta (Grietje) Hoogeboom (1842-1924) gehuwd met Jakob Elders (1841-1921).

CHB = Cornelis Hoogeboom (1800-1863), vader

CK = Cornelia Kuijper (1806-1874), moeder

NDG = Naatje de Graaf, de handwerkjuffrouw

JDG = Jan de Graaf, vader van Naatje

AT = Agatha Taling, moeder van Naatje de Graaf

IHS = Jezus

Merklap anno 1872, gemaakt door Mijntje Nieuwenhuizen (1860-1922), gehuwd met Teunis Glazemaker (1852-1922)

LNH = Lubertus Nieuwenhuizen (1824-1886), vader

MGM = Marretje Glazemaker (1832-1903), moeder

MNH = Mijntje Nieuwenhuizen (1860-1922), maakster

Mijntje Nieuwenhuizen en Teunis Glazemaker zijn de grootouders van mevr. Groenestein-Glazemaker van Wakkerendijk 33. Deze Hilversumse familie had van oudsher land in de Eemnesser polder.

Merklap anno 1858, gemaakt door Cornelia van Essen (1844-1925) gehuwd met Hermanus Meijer (1845-1913)

CVE = Cornelia van Essen (1844-1925), maakster

BVE = Bart van Essen (1804-1877), vader

IWB = Jannetje van Woudenberg (1818-1903), moeder.

Merklap anno 1916, gemaakt door Hendrina van Ijken (1909-1997), gehuwd met Gerardus Dirk van Bruchem (1904-1992)

HvYken = Hendrina van Ijken (1909-1997), de maakster

Verzameling foto's bebouwing Eemnes

ROM VAN DER SCHAAF

Dit artikel kijkt terug op de jarenlange aandacht van de HKE voor foto's van de karakteristieke bebouwing van Eemnes. Na een begin, waarbij met eenvoudige middelen werd verzameld, is een scanner aangeschaft. Vervolgens werden de foto's digitaal bewaard, met registratie op de PC. Het beschrijven van de inhoud en vermelden van andere gegevens bleef echter moeilijk. De techniek was vele jaren nog onvoldoende voor goede hulpmiddelen. Nu is dat verbeterd.

HET BEGIN

Al kort na de oprichting van Historische Kring Eemnes verzamelden leden foto's van de bebouwing van Eemnes. Van indrukwekkende panden werden bij de Rijksdienst voor Monumentenzorg afdrucken besteld van foto's die in de jaren vijftig en zestig waren gemaakt. Enkele leden fotografeerden ook zelf veel panden. Voor het bewaren van de afdrucken zijn in die periode drie ringbanden gemaakt. Die mappen staan nu nog in de Oudheidkamer bij de verzameling mappen van de Werkgroep Foto's. Op de rug van deze ringbanden staat *2AJ Monumenten Meentweg*, *2AK Monumenten Wakkerendijk* en *2AL Monumenten Kerkstraat*. Daarin zijn door de toenmalige Werkgroep Monumenten ook afdrucken van oude ansichtkaarten opgenomen en andere oudere foto's waarvan men afdrucken bemachtigde. De adressen werden met een verkorte aanduiding op de bladen bijgeschreven. Helaas werden datum of jaar van de foto en naam van de fotograaf in eerste instantie niet genoteerd. Later is in de map Wakkerendijk wel een lijst toegevoegd, waarop voor een deel van de foto's van de Wakkerendijk en Kerkstraat de fotograaf en het jaartal zijn vermeld (1981 t/m 1983). Op die lijsten staan herhaaldelijk de namen Livia Lankreijer, Wim G. Ket, R. Strik en Toon Wortel. Voor de foto's van de Meentweg is alleen de verkorte aanduiding van de adressen genoteerd, waarbij soms een jaartal staat.

DIGITALISERING VAN FOTO'S

In 1999 heeft de HKE een scanner gekocht. Aletta den Boer, Mieke Maas en Peter Scholte hebben toen, als leden van de Werkgroep Foto's, een begin gemaakt met geordend bewaren van foto's van diverse onderwerpen. De indeling naar 6 soorten onderwerpen was afgeleid van de indeling van Historische Vereniging Vleuten¹. Veel van die foto's waren geschonken door de Laarder Courant de Bel. Peter Scholte heeft toen software gemaakt voor het tonen van foto's met daarbij velden voor korte beschrijvingen. In 2002 heeft Désirée van Oostrum foto's gemaakt voor de landelijke actie Jaar van de Boerderij. Daarvoor maakte Peter een database, waarin bij de foto's gegevens werden bewaard die door Rom van der Schaaf waren verzameld.

Een belangrijke schenking was in 1997 de verzameling die de amateur fotograaf C.L. Vermandel. Op de achterkant van al zijn foto's staat de datum. In de periode 1955 tot 1964 fotografeerde hij veel gebeurtenissen aangaande de bebouwing en Eemnesser bijzonderheden met personen². Ook schonken diverse Eemnessers afdrucken van foto's aan de HKE. De inmiddels van samenstelling veranderde Werkgroep Foto's was doorgegaan met uitbreiden van de verzameling, zowel in albums als digitaal. Evenals bij de eerste verzamelingen bleef de toevoeging van gegevens bij de foto's echter onvoldoende. De leden van de Werkgroep Foto's hadden de informatie dikwijls niet zelf en zochten die niet bij anderen in Eemnes.

NIEUWE DATABASE

Na een in 2012 vooral door Jaap Groeneveld uitgevoerde inventarisatie bij een groot aantal oudheidkundige verenigingen is gekozen voor een nieuwe database naar het voorbeeld van Historische Vereniging Vleuten. Software van het wereldwijd veel gebruikte systeem Microsoft Access was de basis. Bert Klein Nagelvoort paste de applicatie software van Vleuten aan voor gebruik bij de HKE voor 7 soorten verzamelingen (Collecties). Ook hielp hij bij de aanschaf van een krachtige nieuwe PC-configuratie. De software kan ook op een laptop worden geïnstalleerd voor het thuis invoeren van gegevens. Van de in 1999 gemaakte indeling voor het geordend bewaren door Werkgroep Foto's zijn de foto's van gebouwen, straatbeel-

den en landschappen afgesplitst. Die worden nu door de Werkgroep Bebouwing-geschiedenis behandeld.

NIEUWE VERZAMELING FOTO'S BEBOUWING

Door de Werkgroep Bebouwing-geschiedenis is voor de ordening van de foto's in de database een nieuwe indeling gemaakt, gebaseerd op buurten van Eemnes³. Bij het zoeken van een pand of een straatbeeld kies je eerst de buurt. Door te scrollen laat je dan de aanwezige foto's van straten en huisnummers passeren. Daarbij staan de belangrijkste gegevens. Binnen een buurt is de volgorde op straatnaam (alfabetisch), huisnummer en jaartal. Om een foto met bijbehorende teksten op een volledig PC-scherm te zien kan je per foto een "knop" aanklikken. Dan is een A4-afdruk te maken. Ook kan je een kopie van het pdf-bestand op een USB-stick zetten. Van de drie ringbanden uit de beginperiode van de HKE, met totaal bijna 300 foto's van Wakkerendijk, Meentweg en Kerkstraat waren de foto's al omstreeks 2010 gescand door Hans van Gelder, Gerrie Wiggerts en Sien van Hamersveld van de Werkgroep Foto's. Nu zijn die foto's met toelichting opgenomen in de database. Daardoor blijkt, dat van oude huizen veel historie is gepubliceerd. Door dat ook een deel van de verzameling van Vermandel van ca. 1960 en recente foto's zijn opgenomen krijg je een goed beeld van veranderingen. Met de nieuwere buurten is een begin gemaakt. Bijgaande foto's zijn van de Wakkerendijk in het centrum van Eemnes. De pagina van de eerste foto heeft een opmaak zoals de database geeft, maar verkleind. Bij de andere foto's is de tekst iets beperkter dan in de database, zodat die hier beter leesbaar is.

NOTEN:

1. De volledige naam is Historische Vereniging Vleuten-De Meern-Haarzuilens & Leidsche Rijn.
2. De schenking van foto's van Vermandel is op 10-05-1997 gedaan door familie Van Leeuwen en geregistreerd onder nummer 0010800. In 2004 was in de Oudheidkamer een tentoonstelling van een deel van de foto's. In maart 2011 presenteerde Henk van Hees in De Hilt foto's van Vermandel van de bebouwing omstreeks 1960 en dezelfde situaties in 2011, die waren gefotografeerd door Désirée van Oostrum.
3. De indeling van 1999 was naar soorten gebouwen, zoals kerken, scholen, boerderijen. In de nieuwe database zijn die te vinden door te zoeken op bijvoorbeeld "school".

Voorbeeld van een afdruk uit de data-base.

Bebouwing details

Inv. Nr.:	7AC-0041	Oud Inv. Nr.:	1AK-0002	Soort:	Scan	Schenkingsnummer:	0000000
Locatie:	Wakkerendijk			Nr:	2		
Fotograaf:	Onbekend			Kopierecht:			
Invoerdatum:	26-8-2013	Wijzigdatum:	13-1-2018	kast:	N.v.t.		

Omschrijving:

Zicht op de Wakkerendijk naar het zuiden. Helemaal rechts is de ingang van de Kerkstraat. Daar zie je de gevel van Kerkstraat 1. Druk de knop PDF voor een herinnering aan de schutting achter de spelende kinderen.

Bijzonderheden:

dd-opname Jaar-opname: 1920 ca

Het jaartal 1920 is een globale schatting, gebaseerd op de masten voor elektriciteit, die ook te zien zijn op enkele foto's van Wakkerendijk 30 in inv-nr 7AC-0066 en -0067, terwijl de dijk nog aanwezig is. Op de foto van ca. 1915 (inv-nr 7AC-0067) staan er nog geen masten aan de westkant van de weg. Links staat de stam van de lindeboom voor Wakkerendijk 7.

Zie boekje "Eemnes in grootmoeders tijd", uitg. 1997, p. 24 voor een foto van omstreeks 1930 met zicht naar de huizen aan de linker kant van de weg.

Een heel kleine afdruk van deze foto wordt bewaard in de map Monumenten Wakkerendijk onder nummer: W4a. Dat is een slechte kopie van het knipsel van Toon Wortel. Deze foto is een scan van het knipsel, dat in januari 2018 is geleend van Toon Wortel.

WAKKERENDIJK 9

OMSCHRIJVING

Het pand stond leeg in maart 1963. Kort daarna werd het de winkel van smederij Jaap Eek (zie HKE 2001-1 p21-27). Omstreeks 1966 werd het rijksmonument.

BIJZONDERHEDEN

Van 1887 tot 1961 was hier een manufacturenzaak van twee generaties Luijf. Zie HKE 2001-1 p.42-50 voor info over de bewoners Luijf en voor een foto van het pand in die periode op p.49. Volgens die foto was er links van de voordeur ook een raam, zoals later weer.

Zie voor de omschrijving van het rijksmonument het boek "Eemnes, geschiedenis en architectuur", uitg. 1999, p. 111-112.

Zie voor een foto van 2015 inv-nr 7AC-0169.

Foto van 19-3-1963 door C.L. Vermandel.

WAKKERENDIJK 12

Foto van ca. 1915 door onbekende fotograaf.

OMSCHRIJVING

Het huis rechts is het nog bestaande Wakkerendijk 12. Het huis links was nr. 14, van de aannemer Koelewijn. Daarom staan er bakstenen. Dat pand is omstreeks 1960 afgebroken.

BIJZONDERHEDEN:

Op de plaats van het pand links werd ca. 1970 het pand De Hooiberg gebouwd (De Waag nr. 2 en 2A). Zie inv-nr 7AC-0048 over De Hooiberg.

Over de andere zichtbare bebouwing staat meer bij foto 23 in het boekje "Eemnes in oude ansichten", deel 2, uitg. 1975. Die pagina is met kleine aanpassing opgenomen op de HKE-website, als stap 46 in "Wandeling door oud Eemnes". Het jaartal ca. 1915 is gebaseerd op de uitgever Joh. Harmsen van de Ansichtkaart van deze foto.

De afbeelding is opgeslagen in de map Monumenten Wakkerendijk onder nummer: 12a + 14.

WAKKERENDIJK 14

Foto van ca. 1980 door Livia Lankreijer - van Eijle.

OMSCHRIJVING:

Gebouw "De Hooiberg" op de hoek van de Wakkerendijk en De Waag. Het pand is gebouwd ca. 1970. Het pand heeft als adres De Waag 2 en 2A. Tot omstreeks 1960 stond daar het pand Wakkerendijk 14.

BIJZONDERHEDEN:

Het pand is gebouwd als recreatieruimte bij de appartementen voor bejaarden, die ca. 1968-1969 gereed waren gekomen aan De Waag, met huisnummers 4 t/m 34. Na gereed komen van de Bongerd in de Jonkheer Roëllaan heeft De Hooiberg andere functies gekregen, omdat de Bongerd een eigen recreatieruimte had. De Hooiberg werd vervolgens o.a. gebruikt als kleuterdagverblijf, kantoor voor woningcorporatie De Alliantie en een tandtechnisch bedrijf.

Over het pand Wakkerendijk 14 is meer info in inv-nr 7AC-0047.

De afbeelding is opgeslagen in de map Monumenten Wakkerendijk onder nummer: 14a.

WAKKERENDIJK 25.

Foto van ca. 1936 door onbekende fotograaf.

OMSCHRIJVING:

Het huis rechts is Wakkerendijk 25, waar havenmeester Dop woonde. Links in de verte zie je de deur van Wakkerendijk 12. Zie inv-nr 7AC-0120 voor een foto van het beeld op deze plek in 2007.

BIJZONDERHEDEN:

De foto zal zijn gemaakt ongeveer een jaar na het afgraven van de dijk in de dorpskern.

Zie artikel HKE 1984-2, p.35-47 over de familie Dop in Eemnes. Vanaf 1907 was Cornelis Dop havenmeester en daarna zijn zoon Jan.

De afbeelding is opgeslagen in de map Monumenten Wakkerendijk onder nummer: 25a.

Zie inv-nr 7AC-0054 voor een foto van de achterkant van Wakkerendijk 25 in 1982.

Foto van 9-9-1956 door Jacques Stevens.
Kopierecht: Streekarchief Hilversum; archief foto's Stevens.

OMSCHRIJVING

Opening van het nieuwe pand van de Boerenleenbank Eemnes. Links op de foto de woning van de directeur Jacob van 't Klooster. Rechts daarvan het kantoor. Eerder was de bank gevestigd Wakkerendijk 138.

BIJZONDERHEDEN

Op de foto staan v.l.n.r. pastoor Spruijt, Bertus Rigter, mevrouw Jo van 't Klooster-Hoofd, dochter Betsy van 't Klooster (met bloemstuk), directeur Jacob van 't Klooster.

HKE heeft de foto ontvangen van de Gooi- en Eemlander (via Eddie de Paepe), naar aanleiding van de publicatie in die krant van 01-11-2016 over Zoekplaatje Stevens nr. 378. Klik op de knop PDF om het artikel van de krant te lezen.

Zie voor de historie van de bank het boek "90 jaar Rabobank Eemnes".

Wie helpt mee?

Foto's bebouwing Eemnes invoeren

In de loop der jaren zijn er door leden van de HKE veel foto's verzameld van de bebouwing. Nu wij een database in gebruik hebben voor het vastleggen van foto's met direct zichtbare toelichting, willen we de reeds verzamelde en nieuwe foto's daarin opnemen.

Heb je belangstelling voor de uitgroei van ons dorp en het karakter van de buurten die zijn ontstaan? Dan voel je er mogelijk voor om foto's met korte toelichtingen in te voeren. Het betreft straatbeelden, individuele panden, landschappen en dergelijke. Bij de toelichtingen worden dikwijls verwijzingen gegeven naar verschenen publicaties. Naast reeds aanwezige foto's passen er ook nieuwe foto's bij.

De database met volledige informatie van verschillende soorten verzamelingen staat in de Oudheidkamer. Maar voor foto's van bebouwing e.d. is het meestal prettiger om het werk thuis te doen. Daartoe kan de software op een eigen laptop worden geïnstalleerd, samen met nog in te voeren foto's.

Als je belangstelling hebt, neem dan contact op met:
de Werkgroep Bebouwingsgeschiedenis,
Rom van der Schaaf
tel. 035-5386094, e-mail: r.schaaf@tiscali.nl

Bakkers in Eemnes door de eeuwen heen

DEEL 3

HENK VAN HEES

Dit is deel 3 van de vervolgserie over de bakkers in Eemnes. De Genealogische Werkgroep is enkele jaren bezig geweest om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over bakkers en bakkerijen in Eemnes. Er is hier in de loop der eeuwen veel brood gebakken. Onze oudste gegevens gaan terug tot circa 1670. We zijn er niet in geslaagd om alles over de bakkers vanaf circa 1670 boven tafel te krijgen.

Dit derde deel gaat over de bakkerijen in de Kerkstraat, het hart van Eemnes-Buiten. Al in een ver verleden, zo rond 1700, moet er een bakkerij geweest zijn in de Kerkstraat. Nadat Arnolda Spruijt op 12 april 1729 in Eemnes is overleden, wordt er een boedelscheiding opgemaakt, gedateerd 20 juli 1729. Daarin staat dat Jan de Bakker in de Kerkstraat nog 2 gulden krijgt voor geleverd brood. We weten helaas niet waar Jan toen zijn bakkerij had in de Kerkstraat. Wel weten we dat er een bakkerij geweest is op het huidige adres Kerkstraat 8-12 en één op Kerkstraat 2. Die twee bakkerijen worden behandeld in deze aflevering.

BAKKERIJ KERKSTRAAT 2 / WAKKERENDIJK 2

HARRY VAN DER VOORT

“Oh ja, toen kwam er een nieuwe bakker op de hoek van de Kerkstraat: Hilhorst. Toen zeeën wij: “Oh jé daar gaat onze winkel.” Gerrit ging met z'n handen in z'n zakken effe kijke maar hij kwam terug en zei: “Oh moeder daar is geen mens te kijk.” “

Aldus Anna van der Wurff-Post, dochter van bakker Bart Post op Wakkerendijk 24 in een reactie op de komst van de nieuwe bakker Hilhorst op Kerkstraat 2/ Wakkerendijk 2 in 1903.

WEL WINKEL MAAR NOG GEEN BAKKERIJ: FAMILIE VAN DE KUINDER (CA. 1816-1893).

Het huis Kerkstraat 2 op de hoek van de Wakkerendijk is in zijn lange bestaan maar kort bakkerij geweest. Het bestond al aan het einde van de 17e eeuw en kwam rond 1816-1820 in handen van Hendrik van de Kuinder (1780-1848), die winkelier, gemeentebode en brievenaarder was. Zijn zoon Frans van de Kuinder werd bakker op Wakkerendijk 236. De laatste Van de Kuinder- telg die op Kerkstraat 2 woonde was Hendrina van de Kuinder, gehuwd met schipper Hendrik Kuiper Janszoon. Zij was winkelierster in kruidenierswaren. In 1893 werd Kerkstraat 2 verkocht.

BAKKER TEUNIS SLUIJTER (VAN 1893 TOT 1902).

Nog hetzelfde jaar verkocht de nieuwe eigenaar Cornelis van Wegen het huis door aan Teunis Sluiter. Teunis Sluiter had al op 18 februari 1893 een verzoek in gediend bij B & W van Eemnes om het huis te mogen verbouwen tot bakkerij om er een broodbakkerij te beginnen. Op 9 maart 1893 verleenden B en W aan Teunis Sluiter de gevraagde hinderwetvergunning. De benodigde tekening, die Sluiter bij de gemeente had ingediend, is bewaard gebleven. Op deze tekening is te zien dat de eigenlijke bakkerij niet eens zo groot is. In het achterhuis is een oven te zien met er naast een werkbank. De winkel is in het voorhuis in het midden van de voorgevel.

Afbeelding 1:

Uit de Cooi- en Eemlander van 21 januari 1893: aankondiging van de verkoop van het pand met kruidenierswinkel op Kerkstraat 2.

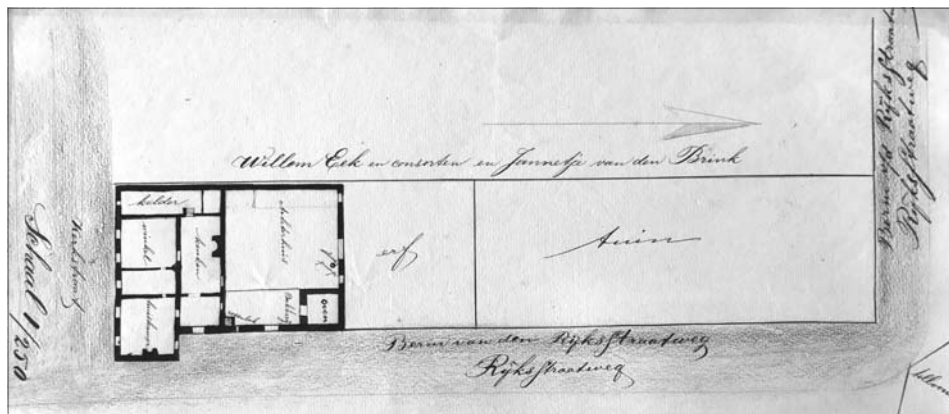
Openbare Verkoop
op Dinsdag 7 Februari 1893, des voormiddags ten 11 uur, ten huize van H. PERIER, Kastelein in "de Lindeboom" te EEMNES, ten overstaan van den Notaris Mr. F. PEN te Baarn, van:

Eene Huizinge,
waarin Kruideniersaffaire wordt uitgeoefend,
Schuur, Erve en Tuin,
gelegen te *Bemmer-Builendijk*, in de gemeente EEMNES, aan den Rijkstraatsweg hoek Kerkstraat, kadaster Sectie G, nummers 30 en 648, te zamen groot 6 Aren, 88 Centiaren.
Dit perceel behoort aan de erven van wijlen de echtelieden HENDRIK KUIJPER en HENDRINA VAN DE KUIJNDER te Eemnes en is te aanvaarden 1 Maart a.s.
Breeder bij biljetten, dagelijks te bezichtigen en nadere inlichtingen te bekomen bij JAN ALBERT KUIJPER, Schipper te Eemnes, alsmede bij genoemden Notaris.

Bakker Jan Luijf en zijn vrouw Anna Janssen uit Bemmelen. Foto circa 1918.

De bakkerswinkel van Jan Luijf op het adres Kerkstraat 2 / Wakkerendijk 2.

Bouwtekening van de gemeente Eemnes uit 1893. Bakker Teunis Sluijter wilde het pand toen ombouwen tot een bakkerij.

Teunis Sluijter was van 1890 tot 1893 bakker op Wakkerendijk 27-29. In 1893 verhuisde hij met zijn vrouw Petronella Raven naar het begin van de dijk om in het vervolg bakker op de hoek van de Kerkstraat en de Wakkerendijk te zijn. Teunis overleed in 1902.

Bakker Cornelis Hilhorst (van 1903 tot 1913).

In 1903 deed de volgende bakker zijn intrede, gadegeslagen door Gerrit Post.

Cornelis Hilhorst was in 1855 in Eemnes geboren en was aanvankelijk bakkersknecht bij bakker Steenbeek op Wakkerendijk 27-29. In 1877 vertrok hij naar Hilversum.

Tot 1903 was Cornelis brood- en banketbakker in Hilversum en had hij zijn bakkerij op het adres Groest 101. In dat jaar moest hij wijken voor de uitbreiding van het St.- Annagesticht. Cornelis koos er voor terug te keren naar Eemnes en nam de bakkerij van Sluijter over. Hij was gehuwd met Aleida ten Brink. Hun

Jan Luijf (1893-1945) en zijn vrouw Anna Janssen (1898-1972)

zoon Joseph Adrianus Hilhorst (1887-1973) werd ook bakker. Zoon Johannes Theodorus (Jan) koos een geheel andere loopbaan en werd geestelijke. Veel Eemnesers kennen hem nog als pater Emidius. Cornelis Hilhorst overleed in 1919.

Bakker Joseph Hilhorst (van 1913 tot 1919).

Joseph Adrianus Hilhorst (1887-1973) kwam in 1913 in de bakkerij van zijn vader Cornelis. Hij trouwde in datzelfde jaar 1913 met Elisabeth Cornelia Rigter (1881-1917). Kort na het overlijden van zijn vrouw hertrouwde Joseph met Henrica van den Hengel (1885-1963). Lang is Joseph niet bakker gebleven. In 1919 na de dood van zijn vader verkocht hij de bakkerij aan Jan Luijf. Joseph verhuisde naar Hilversum, waar hij magazijnmeester bij de Hilversumsche Stoombroodbakkerij aan de Hilvertsweg werd.

Jan Luijf (links) met een knecht op zijn bakkerskar. Foto circa 1935.

Bakker Jan Luijf (van 1919 tot 1945).

Na het vertrek van Joseph Hilhorst werd Jan Luijf bakker op Kerkstraat 2. Onder-tussen was het pand verbouwd en was de winkel verhuisd naar de kamer in het naar voren springende ge-deelte van de gevel op de hoek van de Kerkstraat en Wakke-rendijk. Na de verbouwing hadden de winkel en de bakkerij een eigen adres ge-kegen: Wakkerendijk 2. Johannes Hendricus Luijf was in 1893 geboren als zoon van zouaaf Jan Luijf Hendrikszoon, winkelier in manufacturen op Wakkerendijk 9, en Maria Wilhemina Makker. Hij trouwde in 1920 met de uit Bemmelen afkomstige Anna Johanna Maria Janssen. Luijf had zijn vrouw leren kennen toen hij in de Eerste Wereldoorlog was gelegerd in de omgeving van Nijmegen.

Jan Luijf werkte in de bakkerij meestal samen met één knecht (zie het overzicht van bakkersknechten). Zijn meest bekende knecht was Willem Mathlener uit Bussum, die van 1931 tot 1942 bij Luijf werkte. Jan Luijf overleed kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog op 26 mei 1945. Zijn weduwe verhuurde de bakkerij daarna aan bakker Slippens, die later trouwde met haar nicht Dien Jansen. Dien was in 1933 en 1934 al hulp in de huishouding geweest bij haar oom en tante Luijf.

Jan Luijf werkte in de bakkerij meestal samen met één knecht (zie het overzicht van bakkersknechten). Zijn meest bekende knecht was Willem Mathlener uit Bussum, die van 1931 tot 1942 bij Luijf werkte. Jan Luijf overleed kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog op 26 mei 1945. Zijn weduwe verhuurde de bakkerij daarna aan bakker Slippens, die later trouwde met haar nicht Dien Jansen. Dien was in 1933 en 1934 al hulp in de huishouding geweest bij haar oom en tante Luijf.

In 1998 vertelde de toen 83-jarige Mart Scherpenzeel als haar jeugdherinneringen in Eemnes het volgende: "Op de hoek Wakkerendijk en Kerkstraat was de bakkerij van Jan Luijf op nr. 2. Bij warm weer stonden de ramen van de bakkerij wijd open en wat genoten we van die heerlijke geuren, die dan opstegen vooral als er beskuit gebakken werd. Dat is iets om nooit te vergeten. In die tijd werd de lucht nog niet verpest door diesel- of benzinedampen. De etalage bestond uit een grote

Trouwfoto van Lolle Slippens (1907-1989) en Dien Jansen (1916-1989), gemaakt op 5 juni 1946.

ruit. Dat was een zeldzaamheid in Eemnes. Aangezien de winkel in de winter niet verwarmd was, ontstond er als het voor een prachtige ijsbloem op dat raam waar we vol bewondering naar keken”.

Bakker Lolle Slippens (van 1945 tot 1947).

Lolle Riens Slippens werd geboren te Bolsward op 30 augustus 1907 en werd bakker van beroep.

Hij kwam op 28 november 1945 in Eemnes terecht. Na het overlijden van haar man, Jan Luijf, hield zijn weduwe Anna Luijf-Janssen de zaak draaiende. Daarvoor had ze waarnemende bakkers nodig. De Fries Lolle Slippens trok de stoute schoenen aan en kwam helemaal naar Eemnes waar hij in de bakkerij van Jan Luijf aan de slag ging.

Weduwe Anna Luijf-Janssen had toen opnieuw hulp in de huishouding van haar nichtje Dien Jansen, geboren in 1916 in Millingen aan de Rijn. De moeder van Dien was een halfzus van Anna. Al snel werden Lolle en Dien verliefd op elkaar en ze trouwden in Eemnes op 5 juni 1946. Ze woonden in bij tante Anna. Op 13 maart 1947 werd hun dochter Trees geboren. Friesland bleef echter trekken en op 6 november 1947 verhuisde het gezin naar Sneek. Dit betekende meteen het einde van de bakkerij op Wakkerendijk 2. Anna Luijf-Janssen hertrouwde niet lang daarna met Willem Zieltjens. Lolle Slippens is overleden te Sneek op 6 juli 1989.

Na het vertrek van Slippens werd het huis in gedeelten verhuurd en was het geen bakkerij meer.

Met dank aan Trees Galema-Slippens en Sjoke Kok-Slippens voor hun medewerking. Het hele interview met Mart Scherpenzeel is te lezen in kwartaalblad nr. 1 van 1998. Over de bakkerij Wakkerendijk 27-29: lees verder in kwartaalblad nr. 4 van 2017. Over de bakkerij Wakkerendijk 236: lees verder in kwartaalblad nr. 3 van 2017.

Gezocht

OUDE FILMS EN VIDEO'S

en

VRIJWILLIGERS VOOR DE WERKGROEP BEWEGENDE BEELDEN

Afgelopen herfstbijeenkomst hebben we 2 films vertoond, "650 jaar Eemnes - 2002" en "Berging vrachtauto uit het huis van de familie Schouten". Beide films waren ons aangeboden door Hans Pouw.

De Werkgroep Bewegende beelden is op zoek naar meer van dit soort oude films of video's die ons een beeld geven van het normale leven, feesten of bijzondere gebeurtenissen in Eemnes.

Ook zoeken we nog mensen die ons willen helpen in de werkgroep om het materiaal uit te zoeken, te archiveren en eventueel geschikt te maken voor voorstellingen.

Als u materiaal heeft of als u zich wilt aanmelden, neem dan contact op met

Dick Scherpenzeel,
e-mail: dick.scherpenzeel@gmail.com;
tel.06-11522750

BAKKERSKNECHTEN IN DE BAKKERIJ WAKKERENDIJK 2

Naam	Geboortedatum	Geboorteplaats	Ge-loof	Gekomen	Vertrokken	Knecht bij bakker
Theodorus Petrus Paulus Knuivers	29-6-1867	Amersfoort	RK	15-7-1892	15-5-1894	Sluijter
Cornelis van Wegen	1-11-1875	Eemnes	RK	19-10-1894	24-6-1899	Sluijter
Elbert van der Schuur	22-1-1878	Eemnes	RK	10-4-1895	Overl. 23-7-1896	Sluijter
Wolbert van Meerten	7-3-1875	Soest	Ger.	12-5-1896	1-8-1896	Sluijter
Hermanus Brinkkemper	11-12-1878	Monnikendam	RK	19-8-1896	20-12-1896	Sluijter
Wilhelmus Gerardus Cornelese	4-1-1873	Pannerden	RK	13-5-1897	13-2-1899	Sluijter
Johannes Verheuvell	29-8-1874	Amersfoort	RK	17-6-1898	1-6-1899	Sluijter
Anthonius Cornelis de Vries	30-3-1881	Alkemade	RK	28-6-1899	Na 1900	Sluijter
Petrus Johannes Kemper	4-12-1874	Ter Aar	RK	30-8-1899	12-10-1899	Sluijter
Sacharias Johannes van Kesteren	21-9-1882	Kortenhoef	RK	15-10-1899	Na 1900	Sluijter
Hendrikus Jacobus Theodorus Koersen	29-7-1881	Uithoorn	RK	6-6-1900	Na 1900	Sluijter
Johannes Petrus Stijvers	13-4-1879	Naarden	RK	8-5-1902	19-9-1903	Sluijter
Franciscus Henricus Rubie	20-8-1896	Den Bosch	RK	20-10-1910	30-9-1913	Hilhorst
Elbert Koster	7-5-1899	Baarn	NH	17-1-1920	16-3-1921	Luijf
Hendrikus Johannes Smudde	10-6-1903	Lossen	RK	7-5-1921	20-3-1922	Luijf
Petrus Johannes Dubelaar	14-8-1902	Nederhorst den Berg	RK	25-9-1922	16-5-1924	Luijf
Johannes Albertus Hendrikus Janssen	2-1-1904	Bemmel	RK	30-4-1924	?-12-1927	Luijf
Jan Albertus Knuivers	10-9-1901	Lienden	NH	28-12-1927	14-6-1929	Luijf
Hendrikus Zacharias Ketelaars	28-4-1911	Ankeveen	RK	5-7-1929	3-12-1931	Luijf
Wilhelmus Adrianus Mathlener	29-6-1911	Bussum	RK	8-4-1931	14-8-1942	Luijf
H. Janssen		Millingen	RK	25-8-1942	??	Luijf

BAKKERIJ KERKSTRAAT 8-10-12

WIEBE VAN IJKEN

De Kerkstraat was vanouds de kern van Eemnes-Buitendijk. Langs het korte straatje tussen de Wakkerendijk en de hervormde kerk verdienden een aantal neringdoenden hun brood. Dit brood diende wel gebakken te worden, waarvoor ook hier in dit straatje in het verleden bakkerijen waren gevestigd. Al in het jaar 1729 werd er in de Kerkstraat een Jan de Bakker genoemd. Onduidelijk is nog of het hier gaat om een bakker die werkzaam was in het huis Kerkstraat 8-12. Wel is met zekerheid bekend dat in de periode tussen 1753 en circa 1798 bakkers actief waren in de panden Kerkstraat 8-12. In deze periode van circa 45 jaar hebben drie bakkers hier hun beroep uitgeoefend.

Voordat hier een bakkerij was gevestigd was het pand eigendom van Peter Barten en zijn vrouw Hendrikje Peters. In de uitzettingen van het gemaal en klein zegel van Eemnes-Buiten uit de periode 1741-1742 wordt Peter Barten dan ook als bewoner van het huis aan de Kerkstraat 8-12 genoemd. Blijkbaar was het in die periode nog geen bakkerij, want er staat geen aparte post vermeld voor het betalen van belasting "*voor 't brood verkopen*". Dit in tegenstelling tot b.v. Peter Dirksen Hoogetboom, die iets verderop bij de haven aan de Wakkerendijk een bakkerij had en die werd aangeslagen voor een bedrag van f 50,- voor het verkopen van brood.

Bart Peterse en Gerrit Peterse, de nagelaten kinderen van Peter Barten en zijn vrouw Hendrikje Peters verkochten het pand op 7 november 1753 aan Evert Ruizendaal. Het huis werd toen omschreven als "Huijsinge geappropriert tot twee woningen".

BAKKER EVERT RUIZENDAAL (VAN 1753 TOT 1777)

Evert Ruizendaal was rond 1720 in Eemnes geboren als de zoon van de glazenmaker Dirk Ruizendaal en Gerritje Evertse Kesselen, die in het huis "Het Heiligdom" woonden op de plaats waar nu de huizen aan de zuidzijde van de Waag staan. Na hier zijn jeugd te hebben doorgebracht vertrok Evert naar Utrecht. Hij kwam in 1745 vanuit Utrecht terug in Eemnes en trouwde in 1746 in Scherpenzeel met Elizabeth Albach. Mogelijk dat Evert en Elizabeth na hun trouwen nog een korte periode in Scherpenzeel gewoond hebben. In ieder geval was Evert in 1748 weer in Eemnes toen hij genoemd werd in het lidmatenboek van de kerk van Eemnes-Buiten.

Achterzijde van het pand Kerkstraat 8-12.
Gefotografeerd circa 1960.

bruari 1786 in Eemnes begraven.

Bakker Hendrik Houthuizen (van 1777 tot 1790)

De volgende bakker aan de Kerkstraat 8-12 was de in 1749 in Amsterdam geboren Hendrik Houthuizen. Hij was de zoon van Hendrik Houthuizen uit Weener in Oost-Friesland (Duitsland) en Trijntje Bijl uit Amstelveen. Hendrik is in 1777 in Huizen getrouwd met de toen 27-jarige Jannetje Lambertse Gleijn. Vier dagen na zijn huwelijk kocht Hendrik Houthuizen de bakkerij aan de Kerkstraat 8-12 van Evert Ruizendaal om hier het bakkersbedrijf voort te gaan zetten.

Na 13 jaar bakker te zijn geweest in de Kerkstraat verkocht Hendrik Houthuizen de bakkerij op 19 mei 1790 aan Jan Boelhout, waarna hij mogelijk een tijdje elders als bakkersknecht werkzaam is geweest. Pas zes jaar later ging hij aan het werk in de bakkerij aan de Wakkerendijk 236. Hendrik Houthuizen had een nicht, genaamd Cornelia Eldertse Houthuizen, die getrouwd was met Willem Boerhout, broodbakker in Huizen. Deze Willem Boerhout was een zoon van Jan Boerhout

In 1753 kocht hij het pand op het adres Kerkstraat 8-12 van de kinderen van Peter Barten. Evert had blijkbaar in of achter het huis een oven laten bouwen, want vanaf de periode dat hij het huis bewoonde, werd er brood gebakken. Evert en Elizabeth kregen in Eemnes één dochter, de in 1753 geboren Geritje Ruizendaal. Na 24 jaar bakker te zijn geweest, verkocht Evert de bakkerij op 15 mei 1777 aan zijn opvolger Hendrik Houthuizen. Al 3 jaar later kwam Evert te overlijden, toen hij in 1780 op ca. 60-jarige leeftijd verdronk in het moerassige gebied achter de school van Eemnes Buiten. Elizabeth Albach overleefde Evert met 6 jaar. Ze werd in fe-

Kerkstraat 8-12. Hier was in de 18^e eeuw een bakkerij.

en Petronella ten Bosch uit Hilversum en de broer van Jan Boelhout aan wie Hendrik Houthuizen de bakkerij in Kerkstraat verkocht. Hoe het verder ging met Hendrik Houthuizen staat beschreven in het eerder verschenen artikel over de bakkerij aan de Wakkerendijk 236 in Eemnes.

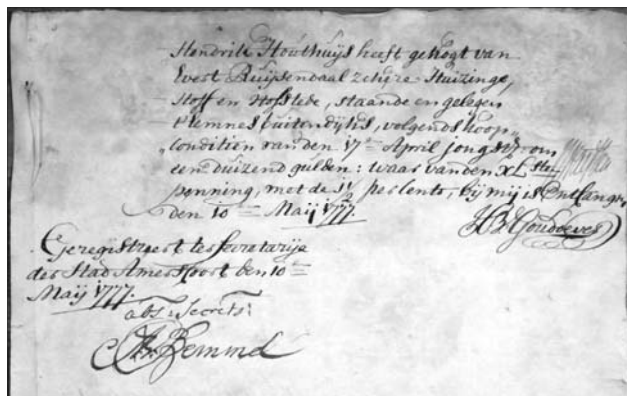
BAKKER JAN BOELHOUT (VAN 1790 TOT CIRCA 1798)

Jan Boelhout was een afstammeling van de Hilversumse familie Boerhout. Hij werd op 24 januari 1752 in Hilversum gedoopt als de zoon van Jan Boerhout en Petronella ten Bosch. In 1781, toen Jan 29 jaar oud was, huurde hij een *"bakkerij en huijsinge met de houte schuur naast de huijsinge staande, en een stukje grond voor een thuijn, alles staande en leggende in den Dorpe van de Vuursche"*. Hij kreeg daarbij de verplichting tot het bakken van brood voor de heer van De Vuursche en de inwoners van het dorp. Deze bakkerij was het eigendom van de heer van Drakestein en De Vuursche en werd eerder gehuurd door bakker Jacob Elbertsen.

Deze Jacob Elbertsen had een dochter Claartje waar Jan Boelhout een oogje op liet vallen.

Jan en Claartje trouwden op de eerste dag van het jaar 1784 en kregen vijf kinderen in de Lage Vuursche. Na 9 jaar bakker te zijn geweest in de Lage Vuursche verhuisden ze in 1790 naar Eemnes. Hier heeft Jan toen de bakkerij in de Kerkstraat 8-12 gekocht om daar zijn eigen bakkerij te kunnen beginnen. Dit werd blijkbaar niet het succes wat Jan er zich van had voorgesteld. Vanaf 1798 stond hij in de belastinglijsten van Eemnes-Buiten niet meer als bakker vermeld en vanaf 1800 stond hij in die lijsten zelfs vermeld als arm. Hij was op dat moment pas 48 jaar oud. Jan en Claartje hadden toen al wel 8 kinderen te verzorgen en hier zou er 7 jaar later nog één bij komen. Het is niet helemaal duidelijk waar Jan en zijn

Afbeelding van de registratie van de afdracht van de 50e penning bij de verkoop van het pand Kerkstraat 8-12 door Evert Ruizendaal aan Hendrik Houthuijs. Dit is vastgelegd op 10 mei 1777 door Abraham van Bommel, stadssecretaris van Amersfoort.

dom van zijn vrouw Claartje Jacobse van de Vuurst, tot ze het in 1840 verkocht aan Dirk Schaap. Het huis werd toen geen bakkerij meer genoemd.

Beter verging het de nakomelingen van Willem Boerhout, de broer van Jan Boelhout.

Deze Willem vestigde zich als bakker in Huizen. Eén van de kleinzonen van Willem Boerhout was Jan Albert Boerhoud. Hij vestigde zich als bakker en banketbakker in Hilversum in de Kerkstraat. Zijn zoon Jan Boerhoud (hij noemde zichzelf Jan Boerhout), was naast een befaamd banketbakker, confiseur en cuisinier ook de eigenaar van Maison Boerhout te Hilversum, Kerkstraat 13. Bovendien was hij de schrijver van het "Leerboek voor de Banketbakkerij" (1921) en "Sierkunst in de Banketbakkerij" (1927). Samen met C. L. Heek en P. van Ravenswaaij was hij samensteller van het "Gedenkboek Hilversum 1424 – 1924" en ook was hij nog redacteur van het officieel orgaan van de Nederlandsche Banketbakkers Vereniging. Onder het pseudoniem B. H. schreef hij tussen 1919 en 1924 in de Gooi- en Eemlander een serie feuilletons onder de titel "Verhaal uit het oude dorpsleven" en hij had onder het pseudoniem Jacob Cats' Neef tussen 1920 en zijn dood in 1930 een column in die Gooi- en Eemlander. Hij overleed op 14 september 1930 in Hilversum.

familie in die tijd woon- den, want in de belastinglijsten van die jaren stond hij op verschillende plaatsen in en rondom de Kerkstraat vermeld. Wel was het zo dat het huis aan de Kerkstraat 8-12 nog steeds zijn eigen- dom was. Na het overlij- den van Jan Boelhout op 29 december 1822 bleef het huis aan de Kerkstraat nog een tijdje het eigen-

Water en vuur overleefd

Het Dikke Torentje is niet te missen als je vanaf de A1 Eemnes binnenkomt. De ca. 575 jaar oude kerk kreeg door die eeuwen heen wel de nodige rampen te verwerken. Nu staat hij, na zijn laatste restauratie, weer fier langs de boomrijke Wakkerendijk.

Water was altijd al een sluipend probleem. Regenwater viel vanaf het kerkdak langs de gevels en steunberen omlaag en doorweekte de grond rond de bakstenen fundering. Pas in de laatste eeuw waren er goten aangebracht maar toen was het al te laat. De profielstenen waarin het glas-in-lood van de ramen gevat was, waren daarvoor al vergaan en verwijderd. Optrekkend vocht tastte ook de binnenzijde van de muren aan. Dat gebeurde ook met een muurschildering die na de reformatie rond 1600 werd verborgen achter een muurtje. Deze kwam bij de laatste restauratie in 2013 weer tevoorschijn.

Water dat zijn komst aankondigde vanuit de Eem en Zuiderzee en de polder overstroomde maakte het nog erger. Een enkele keer overviel het water tijdens een kerkdienst de kerkgangers. De mannen droegen dan de vrouwen de kerk uit.

Vuur maakte er in juni 1921 in luttele uren een compleet drama van. Tot overmaat van ramp was er door een wekenlange droogte geen water in de polder voorhanden en brandde de kerk volledig uit. Als door een wonder bleven de muren en de toren gespaard. Het koorhek uit de 1^e helft en een doophek uit de 2^e helft van de 16^e eeuw en meer fraai meubilair ging in vlammen op. Nog een wonder was dat het kerkgebouw goed was verzekerd en direct kon worden herbouwd.

Evert van Andel maakte een fraai geïllustreerd boek over de gehele geschiedenis van het kerkgebouw. Dit boek is bij de Historische Kring Eemnes aan de Raadhuislaan en bij Primera Eemnes aan de Laarderweg voor € 17,50 verkrijgbaar.

ADVERTEERDERS:

Autocentrum Eemnes
Eemoptiek
Eric Hoofd schildersbedrijf
De Kaasschuur
Garage Koot
Grandcafé Eemland
Groentespeciaalzaak Lekker Gezond
Hoveniersbedrijf Ben Makker
KringloopCentrum Eemnes
Notariskantoor mr. W.A. van der Sluis
Van der Waaij, Makelaars en Rentmeesters
Welkoop, Groen & Doen

SPONSORS:

Vrienden van de Oudheidkamer

De Historische Kring Eemnes is een door de Belastingdienst erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waardoor belastingvrije schenkingen aan de vereniging kunnen worden gedaan.

Van onze vrienden moeten we het hebben!

‘Vrienden’ vervullen stille wensen van de HKE.

Voor minimaal 15 euro p.j. kunnen leden
‘vriend’ worden van de Oudheidkamer.

Vraag inlichtingen of geef u op bij:
de penningmeester.

VRIENDEN VAN DE OUDHEIDKAMER

INLEVEREN KOPIJ

Kopij voor het volgende
kwartaalboekje ontvangen wij graag
voor 15 mei 2018.
e-mail naar:
info@kleinwee.demon.nl

Bij het aanleveren van te veel kopij
zullen de artikelen op volgorde van
aanlevering geselecteerd worden voor
publicatie. Artikelen die aansluiten bij
de actualiteit krijgen voorrang.

Zuidersingel 4
3755 AZ Eemnes
035 538 08 08

Openingstijden:
Ma: 11.00-17.00 uur
Di-Za: 10.00-17.00 uur

Gratis ophaaldienst 0800 574 64 54

KringloopCentrum Eemnes

WWW.KCEEMNES.NL

VERHUISD

NOTARISKANTOOR EEMNES

ORIËNTEREND
GESPREK (30 MIN.)
GRATIS

MW. MR. W.A. VAN DER SLUIS – BONT

LAARDERWEG 19 – 3755 AK EEMNES

TELEFOON (035) 533 67 04 FAX (035) 533 67 05

INFO@NOTARISVANDERSLUIJSLUIS.NL WWW.NOTARISVANDERSLUIJSLUIS.NL

ROERDAMP 18
3755 GH EEMNES
T: 035-5311332
M: 06-51447934
E: BENMAKKER@PLANET.NL
W: BENMAKKER.NL

UW MAKKER IN DE TUIN

TUINONTWERP AANLEG
ONDERHOUD SIERBESTRATING

Grandcafé Eemland biedt talloze mogelijkheden voor het organiseren van uw bijeenkomsten
of evenementen. Onze zalen bieden ruimte voor groepen van 10 tot 300 gasten.
Ons team staat klaar voor al uw wensen en een goede verzorging van uw gasten.

Tel. 035-5315864 - info@grandcafe-eemland.nl - www.grandcafe-eemland.nl